

โครงการเสวนา

มติทางกฎหมายกับการบริหารมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

16 มีนาคม 2562

โดย

น.ส.จันทิมา ธนาสว่างกุล

กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ

ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

พระปฐมบรมราชโองการในหลวงรัชกาลที่ 9

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม

เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม

ทศพิธราชธรรม

จริยวัตร 10 ประการ อันเป็นธรรมของพระราชา และของมหาชนที่จะเดินตามรอยพระยุคลบาทด้วย (ท่านพุทธทาสภิกขุ) และถือเป็นธรรมของผู้ปกครองแผ่นดิน หรือผู้บริหารระดับสูงในองค์กร

องค์ธรรมประกอบด้วย

1. ทาน การให้ในวัตถุ
2. ศีล ความเป็นปกติ
3. บริจาค การให้ในเรื่องจิตใจ สภาวธรรม การให้อภัยทาน การละละตัวตน
4. อาชชวะ ความซื่อตรง การมีสัจจะ
5. มัททวะ ความอ่อนโยน การรำลึกพระคุณผู้เป็นบุพการีและผู้มีพระคุณ การถ่อมตน
6. ตบะ ความเพียร (ตบะ แปลว่า เผา เผากิเลส)
7. อโภธะ ความไม่โกรธ การใช้เมตตากรุณากับตนเองและผู้อื่น
8. อหิงสา ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบ
9. ขันติ อุดทน เพื่อฝึกศีล สมาธิ ปัญญา
10. อวิโรธนะ ไม่พิรุณ ไม่ผิดวิปริต มีความเที่ยงธรรม ถูกต้อง สงบในใจ มีสัมมาทิฐิ

หลักพื้นฐานการบริหารงานในหน่วยงานของรัฐในมิติทางกฎหมาย

และทางการปกครอง

- หลักนิติธรรม (Rule of Law) เริ่มแต่การตรากฎหมาย ข้อบังคับที่เป็นธรรม และดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย ข้อบังคับ อย่างเป็นธรรม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ภาราตรภาพ
กฎหมายแต่ละฉบับจะมีหลักการเหตุผลในตัวเอง มีเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น มีสิ่งที่กฎหมายมุ่งคุ้มครอง หรือคุณธรรมทางกฎหมาย
- หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)
 - มีความโปร่งใส (Transparency) : คำสั่ง ความเห็น ชัดเจนมีเหตุผล อธิบายต่อสาธารณชนได้
 - : กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ชัดเจนไม่คลุมเครือ หากจะตีความก็ต้องมีเหตุผลเป็นธรรม
 - : มีขั้นตอนการดำเนินการชัดเจน
 - : มีการเปิดเผยข้อมูลโดยการประกาศให้ทั่วถึง
 - ตรวจสอบได้และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (Accountability) : เข้าถึงข้อมูลได้โดยง่ายผ่านเทคโนโลยี
 - : จัดให้มีกลไกทำงานในแบบระดมความคิดเห็น เช่น ตั้งคณะทำงาน หรือคณะกรรมการ
 - : จัดให้มีการจัดทำรายงานต่อผู้บังคับบัญชาและเสนอต่อสาธารณชนโดยสม่ำเสมอ

- การไม่มีส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests)
- การมีส่วนร่วม (Participation) การรับฟังความคิดเห็น (Public Hearing)
- การมีคุณธรรม จริยธรรม / และวินัย
- การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2546 โดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535 ซึ่งต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขประชาชน มีแนวทาง
 - มีผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
 - กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนการดำเนินการ
 - ประสิทธิภาพ คุ่มค่า
 - ลดขั้นตอนที่เกินจำเป็น ใช้ระบบเทคโนโลยีมาช่วย
 - การปฏิบัติราชการให้ทันต่อเหตุการณ์
 - การกระจายอำนาจ
 - ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ
 - ประเมิน ติดตามผล และพัฒนาแก้ปัญหา

พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. 2533

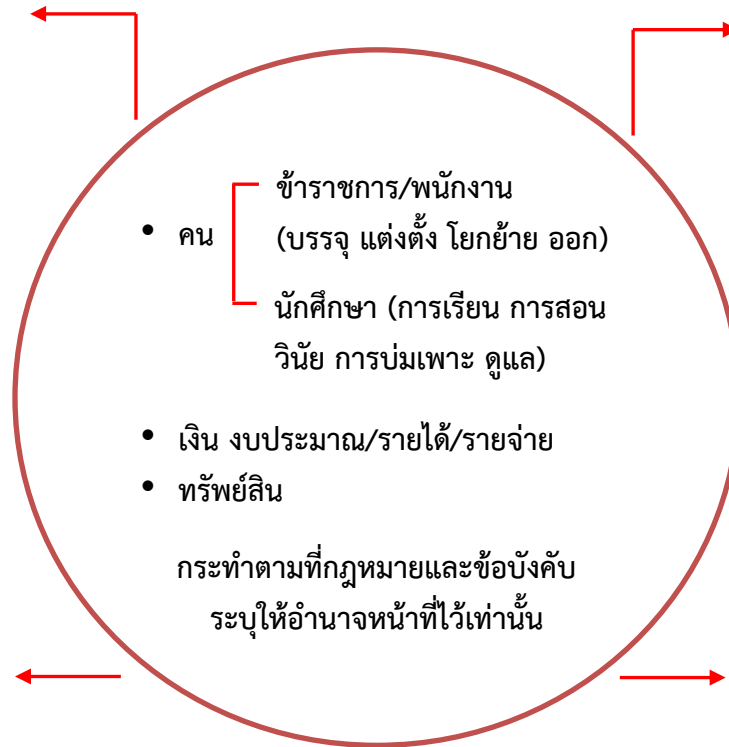
มาตรา 6 ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์
ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง

- ทำการสอน
 - ทำการวิจัย
 - ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม
 - ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- * มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานของรัฐ
- * การดำเนินการอยู่ในขอบเขตวัตถุประสงค์
- * หากดำเนินการเกินขอบเขตวัตถุประสงค์ การดำเนินการนั้นไม่ผูกพัน
มหาวิทยาลัย ผู้กระทำนั้นรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำนั่นเอง

การดำเนินการบริหารมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

คำสั่งทางปกครองออกโดยชอบหรือไม่ยังต้องดูจากกระบวนการขั้นตอนของการดำเนินการออกคำสั่ง เช่น เสนอผ่านมาตามลำดับชั้นหรือไม่ ผ่านคณะกรรมการที่รับผิดชอบหรือไม่

การดำเนินการคำสั่งทางปกครองหากเป็นการดำเนินการโดยอาศัยมติที่ประชุม (องค์ประชุม) การประชุมนั้นต้องเป็นการประชุมที่มีองค์ประชุมตามที่กฎหมาย ข้อบังคับ กำหนด เช่น กรรมการจำนวนกึ่งหนึ่ง

ข้าราชการ/พนักงาน เป็นเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

การใช้อำนาจหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดในทางปกครองจะถือว่าเป็น “คำสั่งทางปกครอง” หากคำสั่งมีผลสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระวัง หรือกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ อนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ (พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาตรา 5 และมาตรา 12)

การบริหารมหาวิทยาลัยมีกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อความเป็นธรรมและเพื่อป้องกันการทุจริต

กระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลภายใน

- สภามหาวิทยาลัย ควบคุม กำกับ ดูแล (พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยอุบลฯ)
 - การให้สิทธิร้องเรียน
 - กระบวนการพิจารณาอุทธรณ์
 - กระบวนการขั้นตอนพิจารณาผ่านกลไกคณะกรรมการต่างๆ ที่กฎหมายกำหนด
- จรรยาบรรณ
 - วินัย
 - พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (กฎหมายกลาง)
 - พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

กระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลภายนอก

- ตาม พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยอุบลฯ ระบุว่า เป็นหน่วยงานของรัฐ และเชื่อมโยงกับ พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาฯ ก็จะมีกลไกที่เกี่ยวข้อง คือ ก.พ.อ. ก.พ.ร.
- กระทรวงการคลังมีบทบาทในการดูแลจัดสรรงบประมาณ
- รัฐสภา การจัดสรรงบประมาณประจำปี
- หน่วยงาน ป.ป.ท. (พ.ร.บ.มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551)
- องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ เช่น ป.ป.ช. สตง.
- กระบวนการศาลยุติธรรม (คดีแพ่ง คดีอาญา)
- กระบวนการทางศาลปกครอง (คดีปกครอง)

ผิดจรรยาบรรณที่เป็นการผิดวินัยร้ายแรง : ข้อบังคับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ว่าด้วยจรรยาบรรณของบุคลากร พ.ศ. 2552

- ข้อ 10 กล่าวอ้างหรือใช้สัญลักษณ์หรือชื่อของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานในสังกัดมหาวิทยาลัยไปกล่าวอ้างเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจแห่งตนหรือผู้อื่น หรือในทางที่ทำให้มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานในสังกัดมหาวิทยาลัยเสียชื่อเสียง
- ข้อ 11 ว.2 การใช้วิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่ซื่อสัตย์และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ โดยแก้ไขผลการเรียนหรือผลการสอบของนักศึกษา หรือตนมีหน้าที่ออกข้อสอบแล้วเปิดเผยข้อสอบ
- ข้อ 23 นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน คัดลอกหรือลอกเลียนผลงานทางวิชาการของผู้อื่น โดยมิชอบ หรือนำผลงานทางวิชาการของผู้อื่น หรือจ้างวาน หรือใช้ผู้อื่นทำผลงานทางวิชาการเพื่อนำไปใช้ในการเสนอขอตำแหน่ง หรือการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น หรือการให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น หรือในการอื่นใด

- ข้อ 24 ว.2 การกลั่นแกล้ง การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหง ผู้ร่วมปฏิบัติราชการ นักศึกษา หรือประชาชนอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
- ข้อ 26 เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากนักศึกษาหรือผู้รับบริการ เพื่อกระทำหรือไม่กระทำการใด
- ข้อ 27 ไม่สอนหรืออบรมนักศึกษา ผู้รับบริการ เพื่อให้กระทำการที่รู้ว่าผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนศีลธรรมอันดีของประชาชน
- ข้อ 28 เปิดเผยความลับของนักศึกษา หรือผู้รับบริการ ที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่หรือจากความไว้วางใจ โดยมีชอบก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักศึกษาหรือผู้รับบริการ
- ข้อ 29 ล่วงละเมิดทางเพศ หรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนักศึกษาซึ่งไม่ใช่คู่สมรสของตน

ผิดจรรยาบรรณที่เป็นวินัยไม่ร้ายแรงตามข้อบังคับ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

- เป็นผู้ไม่มีศีลธรรมอันดี และไม่ประพฤติตนให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ กระทำการเกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียง (ข้อ 8)
- ไม่เคารพเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ไม่ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมงาน (ข้อ 24 วรรคแรก)
- รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินปกติวิสัยที่วิญญูชนจะให้กัน โดยเส่นหาจากผู้มารับบริการหรือผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น (ข้อ 32)

พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

1. บังคับกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งหมายความถึง ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ๆ ไม่ว่าเป็นการแต่งตั้งในฐานะกรรมการหรือฐานะอื่นใด
2. กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหาย (ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐ)
3. หน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบเฉพาะการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ซึ่ง **กระทำการตามหน้าที่** (การทำเกินขอบอำนาจหน้าที่และเกิดความเสียหาย เกิดผลเสียหายละเมิดขึ้น ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบในผลละเมิดนั่นเอง)
4. กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐไล่เบี้ยเรียกจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดได้ หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
5. เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดร่วมกันโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงต้องรับผิดชอบร่วมกัน

การงาน

อันการงาน คือค่า ของมนุษย์
ของมีเกียรติ สูงสุด อย่าสงสัย
ถ้าสนุก ด้วยการงาน เบิกบานใจ
ไม่เท่าไร รู้ธรรม ฉำซึ่งจริง

ตัวการงาน คือตัวการ ประพฤติธรรม
พร้อมกันไป หลายสำ มีค่ายิ่ง
ถ้าจะเปรียบ ก็เหมือนคน ฉลาดยิ่ง
นัดเดียววิ่ง เก็บบนก หลายพักเอ๋ย ฯ

พุทธทาสภิกขุ